سُورَةُ فُصِّلَتْ (مَكيّة)

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

حمٓ ﴿١﴾ سەرنجی سەرەتای سوورەتی (البقرة) بدە. تَنزِيلٞ مِّنَ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ﴿٢﴾ ئەم قورئانە دابەزێنراوە
لەلایەن پەروەردگاری خاوەن بەزەیی و میهرەبانەوە. كِتَٰبٞ فُصِّلَتۡ ءَايَٰتُهُۥ قُرۡءَانًا عَرَبِيّٗا لِّقَوۡمٖ يَعۡلَمُونَ ﴿٣﴾
کتێبێکە؛ ئایەت و فەرمانەکانی بەش کراوە و جیاکراوەتەوە (ئیمان وکوفر، حەڵاڵ وحەرام چاکە وخراپە... هتد)،
قورئانێکە بە عەرەبیەکی ڕەوان بۆ کەسانێک کە دەیزانن و شارەزاییان هەیە (لە زمانەوانی و زانستەکان). بَشِيرٗا
وَنَذِيرٗا فَأَعۡرَضَ أَكۡثَرُهُمۡ فَهُمۡ لَا يَسۡمَعُونَ ﴿٤﴾ هەر ئەم قورئانە مژدە بەخشە بەئیمانداران، ترسێنەری
کافرانە، کەچی زۆربەی موشریکان پشتیان تێکرد و بەرهەڵستیان کردو نایبیستن.. وَقَالُواْ قُلُوبُنَا فِيٓ أَكِنَّةٖ
مِّمَّا تَدۡعُونَآ إِلَيۡهِ وَفِيٓ ءَاذَانِنَا وَقۡرٞ وَمِنۢ بَيۡنِنَا وَبَيۡنِكَ حِجَابٞ فَٱعۡمَلۡ إِنَّنَا عَٰمِلُونَ ﴿٥﴾ ووتیشیان: ئێمە
دڵەکانمان داپۆشراوە لە ئاستی ئەم بەرنامەیەدا کە تۆ بانگی ئێمە دەکەیت بۆ لای، گوێشمان کەڕو قورسە لە
ئاستیدا، لە نێوان ئێمە و تۆدا پەردە و بەربەست هەیە، تۆ هەوڵ و کۆششی خۆت بدە، بێگومان ئێمەش
هەوڵ و کۆششی خۆمان دەدەین. قُلۡ إِنَّمَآ أَنَا۠ بَشَرٞ مِّثۡلُكُمۡ يُوحَىٰٓ إِلَيَّ أَنَّمَآ إِلَٰهُكُمۡ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞ
فَٱسۡتَقِيمُوٓاْ إِلَيۡهِ وَٱسۡتَغۡفِرُوهُۗ وَوَيۡلٞ لِّلۡمُشۡرِكِينَ ﴿٦﴾ ئەی پێغەمبەر (ﷺ)، پێیان بڵێ: دڵنیابن کە من هەر
بەشەرێکم وەک ئێوە، (جیاوازیەکە تەنها ئەوەیە): من وەحی ونیگام بۆ دەکرێت کە بێگومان خوای ئێوە خوایەکی
تاک و تەنهایە، کەوابوو ئێوەش ڕووی تێ بکەن، بەڕاستی بێ پەرستن؛ لە ڕێبازەکەی لامەدەن، داوای لێ
خۆشبوونی لێ بکەن و چاک بزانن کە وەیل و سزای سەخت بۆ موشریک و هاوەڵگەران ئامادەیە. ٱلَّذِينَ لَا
يُؤۡتُونَ ٱلزَّكَوٰةَ وَهُم بِٱلۡأٓخِرَةِ هُمۡ كَٰفِرُونَ ﴿٧﴾ ئەوانەی کە زەکات نادەن و ئەوانەش کە بێ باوەڕن بە ڕۆژی
قیامەت .إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَهُمۡ أَجۡرٌ غَيۡرُ مَمۡنُونٖ ﴿٨﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە ئیمان و
باوەڕیان هێناوە و کاروکردەوە چاکەکانیان ئەنجامداوە پاداشتی نەبڕاوەیان بۆ هەیە... ۞قُلۡ أَئِنَّكُمۡ لَتَكۡفُرُونَ
بِٱلَّذِي خَلَقَ ٱلۡأَرۡضَ فِي يَوۡمَيۡنِ وَتَجۡعَلُونَ لَهُۥٓ أَندَادٗاۚ ذَٰلِكَ رَبُّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ﴿٩﴾ ئەی پێغەمبەر (ﷺ) پێیان
بڵێ: باشە ئاخر ئێوە باوەڕتان بەو زاتە نیە کە زەوی لە دوو ڕۆژدا دروست کردووە؟ (ئە لبەتە ئەو ڕۆژانە
مەگەر خوا خۆی بزانێت درێژی ماوەکەیان چاندە)، چەند هاوەڵێکیشی بۆ بڕیار دەدەن؟! ئەو بەدی هێنەر و
دروستکارە پەروەردگاری هەر هەموو جیهانیان و بوونەوەرە . وَجَعَلَ فِيهَا رَوَٰسِيَ مِن فَوۡقِهَا وَبَٰرَكَ فِيهَا

وَقَدَّرَ فِيهَآ أَقۡوَٰتَهَا فِيٓ أَرۡبَعَةِ أَيَّامٖ سَوَآءٗ لِّلسَّآئِلِينَ ﴿١٠﴾ لەسەر ڕووکاری زەوی کێوەکانی دامەزراندوە (کە کار
دەکەنە سەر ئاوو هەوا، دیمەنی جوان دەسازێنن، لەنگەری دەگرن، ڕووبەری فراوانتر دەکەن... هتد) بەرەکەتی
زۆری تێدا دابین کردووە (وەک نەوت وجۆرەها کانزا، سەرەڕای جیهانی ڕوەک و.. هتد)، هەموو ڕزق و
ڕۆزیەکانی تیادا بڕیارداوە هەمووی لە ماوەی چوار ڕۆژدا بە دوو ڕۆژەکەی پێشووشەوە (قەبارە و ڕەنگ و تام
و بۆن و وەرز و شوێنی هەر میوە و دەغڵ و دانێک، هەروەها گیانداران و باڵندەکانیش) تا نیازو داخوازیەکانی
ئادەمیزاد جێبەجێ بکات. . ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰٓ إِلَى ٱلسَّمَآءِ وَهِيَ دُخَانٞ فَقَالَ لَهَا وَلِلۡأَرۡضِ ٱئۡتِيَا طَوۡعًا أَوۡ كَرۡهٗا
قَالَتَآ أَتَيۡنَا طَآئِعِينَ ﴿١١﴾ ئینجا ویستی ئاسمان ڕێک بخات و دروستی بکات لەکاتێکدا کە دوکەڵ بوو، جا بە
ئاسمان و زەوی فەرمووی: فەرمانبەردار و ملکەچ بن، بەخۆشی خۆتان یان بەزۆر بتان خەمە ژێر دەسەڵاتی
خۆمەوە؟! هەردوولا خێرا وتیان: ملکەچی تۆین و چۆن دەفەرمویت وا دەکەین، (بێگومان کارێکی ئاسانە بۆ
خوای بەدەسەڵات، زەوی و ئاسمان بێنێتە قسە، چونکە ئادەمیزاد جۆرەها ئامێری هێناوەتە قسە، دەم و زمان
و لێویشیان نیە!!) .فَقَضَىٰهُنَّ سَبۡعَ سَمَٰوَاتٖ فِي يَوۡمَيۡنِ وَأَوۡحَىٰ فِي كُلِّ سَمَآءٍ أَمۡرَهَاۚ وَزَيَّنَّا ٱلسَّمَآءَ ٱلدُّنۡيَا
بِمَصَٰبِيحَ وَحِفۡظٗاۚ ذَٰلِكَ تَقۡدِيرُ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡعَلِيمِ ﴿١٢﴾ لە ماوەی دوو ڕۆژدا (لەو ڕۆژانەی کە هەر خۆی ماوەیان
دەزانێت) ئاسمانی کردە حەوت چین و فەرمانی بۆ هەر چینێکیش دەرکرد، ئینجا دەفەرموێت: ئاسمانی دنیاشمان
ڕازاندەوە بە ئەستێرەو کردمانە چراخان و کردمانە هۆی پاڕاستن، (لە شەڕی شەیتانەکان)، ئا ئەو شتانە
هەمووی بە ویست و فەرمانی زاتێکە کە باڵادەست و زانایە . فَإِنۡ أَعۡرَضُواْ فَقُلۡ أَنذَرۡتُكُمۡ صَٰعِقَةٗ مِّثۡلَ
صَٰعِقَةِ عَادٖ وَثَمُودَ ﴿١٣﴾ جا ئەگەر لەگەڵ ئەم هەموو باسی دەسەڵات و توانایی و زانایی خوای گەورەدا پشتیان
هەڵکرد و گوێیان نەگرت، پێیان بڵێ: من ئاگادارتان دەکەم لەوەی کە شریخە و بروسکە و کارەساتێکتان بەسەر
بێت، وەک ئەوەی کە بەسەر عاد و ثمود هات... إِذۡ جَآءَتۡهُمُ ٱلرُّسُلُ مِنۢ بَيۡنِ أَيۡدِيهِمۡ وَمِنۡ خَلۡفِهِمۡ أَلَّا
تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّا ٱللَّهَۖ قَالُواْ لَوۡ شَآءَ رَبُّنَا لَأَنزَلَ مَلَٰٓئِكَةٗ فَإِنَّا بِمَآ أُرۡسِلۡتُم بِهِۦ كَٰفِرُونَ ﴿١٤﴾ کاتێک پێغەمبەرانیان
بۆ ڕەوانە کرا لە پێشتر و دواتریشدا، بەم فەرمانە پیرۆزە کە: جگە لە خوا کەسی تر مەپەرستن، کەچی وتیان :
ئەگەر پەروەردگارمان بیوستایە ڕێنموێمان بکات ئێوەی نە دەنارد؛ بەڵکو فریشتەی دادەبەزان!! کەوابوو ئێمە
بێگومان بڕوا ناکەین بەو پەیامەی کە بە ئێوەدا ڕەوانەکراوە. فَأَمَّا عَادٞ فَٱسۡتَكۡبَرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّ
وَقَالُواْ مَنۡ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةًۖ أَوَلَمۡ يَرَوۡاْ أَنَّ ٱللَّهَ ٱلَّذِي خَلَقَهُمۡ هُوَ أَشَدُّ مِنۡهُمۡ قُوَّةٗۖ وَكَانُواْ بِـَٔايَٰتِنَا يَجۡحَدُونَ ﴿١٥﴾
ئەوسا قەومی عاد بەناحەق خۆیان بەزل و گەورەزانی لە زەویدا و وتیان: کێ هەیە بە ئەندازەی ئێمە هێزو

دەسەڵاتی هەبێت؟ باشە ئایا ئەوە نەیانزانی بەڕاستی ئەو خوایەی کە دروستی کردوون، ئەو لەوان هێزی زۆر
زیاترە (بەڵکو هەر بەراورد ناکرێت) و ئەوانە هەر ئینکاری ئایەت و موعجیزەکانی ئێمەیان دەکرد. فَأَرْسَلْنَا
عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِيٓ أَيَّامٍ نَّحِسَاتٍ لِّنُذِيقَهُمْ عَذَابَ ٱلْخِزْيِ فِي ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَاۖ وَلَعَذَابُ ٱلْأٓخِرَةِ
أَخْزَىٰۖ وَهُمْ لَا يُنصَرُونَ ﴿١٦﴾ ئەوسا ئیتر ئێمە بایەکی توندو زۆر ساردمان هەڵکردە سەریان لە چەند ڕۆژێکی
شومدا، تا هەر لە ژیانی دنیادا بەسزای سەرشۆڕیان بگەیەنین و تاڵاو بکەین بەگەروویاندا، بێگومان سزای
قیامەت زیاتر سەرشۆڕکەرو تاڵترە و ئەوانە سەرفراز و ڕزگار نابن... وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَٰهُمْ فَٱسْتَحَبُّواْ ٱلْعَمَىٰ
عَلَى ٱلْهُدَىٰ فَأَخَذَتْهُمْ صَٰعِقَةُ ٱلْعَذَابِ ٱلْهُونِ بِمَا كَانُواْ يَكْسِبُونَ ﴿١٧﴾ هۆزی - ثمود - یشمان ڕێنموویی
کرد بۆ ئیمان و چاکە؛ کەچی حەزیان بەکوێری کرد، تا چاوساغی و هیدایەت و ئیمان، هەر بۆیە ئەوانیش سزای
سەرشۆڕکەر و سەرگەردانکەر یەخەی پێگرتن بەهۆی ئەو کارو کردەوانەی کە دەیان کرد.﴿١٧﴾ وَنَجَّيْنَا ٱلَّذِينَ
ءَامَنُواْ وَكَانُواْ يَتَّقُونَ ﴿١٨﴾ ئەوسا ئەوانەی کە ئیمان و باوەڕیان هێنابوو ڕزگارمان کردن، کەسانێکی بە تەقواو
خواناسیش بوون... وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَآءُ ٱللَّهِ إِلَى ٱلنَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٩﴾ ڕۆژێک دێت دوژمنانی خوا تێکرا
کۆ دەکرێنەوە و کێش دەکرێن بەرەو ئاگری دۆزەخ، بەرو دوایان پاڵەپەستۆیانە. حَتَّىٰٓ إِذَا مَا جَآءُوهَا شَهِدَ
عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَٰرُهُمْ وَجُلُودُهُم بِمَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾ هەتا کاتێک دەگەنە ئاستی ئاگرەکە گوێیان و
چاوەکانیان و پێستەکانیان شایەتیان لەسەر دەدات کە چ کارو کردەوەیەکی نادروست و خراپیان ئەنجام دەدا.
وَقَالُواْ لِجُلُودِهِمْ لِمَ شَهِدتُّمْ عَلَيْنَاۖ قَالُوٓاْ أَنطَقَنَا ٱللَّهُ ٱلَّذِيٓ أَنطَقَ كُلَّ شَيْءٖۚ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٖ
وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢١﴾ ئەوسا بەغەمبارییەوە بەپێستی خۆیان دەڵێن: بۆچی شایەتیتان لەسەردایین خۆ زەرەرتانە؟ لە
وەڵامدا دەڵێن، ئەو خوایە ئێمەی هێناوەتە گوفتار کە دەتوانێت هەموو شتێک بهێنێتە قسە و گفتوگۆ، هەر ئەو
زاتەشە کە یەکەم جار بەدیهێناون و هەر بۆلای ئەویش دەبرێنەوە) بێگومان کارێکی ئاسانە بۆخوا چونکە
ئادەمیزاد جۆرەها ئامێری هێناوەتە قسە، دەم و زمان و لێویشیان نیە!). وَمَا كُنتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَن يَشْهَدَ
عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَآ أَبْصَٰرُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَٰكِن ظَنَنتُمْ أَنَّ ٱللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِّمَّا
تَعْمَلُونَ ﴿٢٢﴾ ئێوە کاتی خۆی ئەوەندە غەڕرا بوون، گوناهو تاوانەکانتان نەدەشاردەوە، چونکە مەترسیتان نەبوو کە
گوێتان و چاوتان و پێستتان شایەتیتان لەسەر بدات، بەڵام گومانتان وابوو کە بەڕاستی خوا زۆر ئاگادار نیە
بەو کاروکردەوانەی کە ئەنجامی دەدەن... وَذَٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ ٱلَّذِي ظَنَنتُم بِرَبِّكُمْ أَرْدَىٰكُمْ فَأَصْبَحْتُم

مِّنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ ﴿٢٣﴾ ئا ئەوەبوو گومانی ناپەسەندتان کە بووتان بەرامبەر پەروەردگارتان؛ ئێستا بوو بەهۆی
داخزان وتیاچوونتان و بەوهۆیەوە چوونە ڕیزی زەرەرمەندانەوە... فَإِن يَصۡبِرُواْ فَٱلنَّارُ مَثۡوًى لَّهُمۡۖ وَإِن
يَسۡتَعۡتِبُواْ فَمَا هُم مِّنَ ٱلۡمُعۡتَبِينَ ﴿٢٤﴾ جا ئەگەر بەناچاری خۆگری بنوێنن، ئەوە ئاگر جێگەیانە، ئەگەر داوای
لێ بووردن و چاوپۆشی بکەن چاوپۆشیان لێ ناکرێت و داوایان لێ وەرناگیرێت. ۞وَقَيَّضۡنَا لَهُمۡ قُرَنَآءَ فَزَيَّنُواْ
لَهُم مَّا بَيۡنَ أَيۡدِيهِمۡ وَمَا خَلۡفَهُمۡ وَحَقَّ عَلَيۡهِمُ ٱلۡقَوۡلُ فِيٓ أُمَمٖ قَدۡ خَلَتۡ مِن قَبۡلِهِم مِّنَ ٱلۡجِنِّ وَٱلۡإِنسِۖ
إِنَّهُمۡ كَانُواْ خَٰسِرِينَ ﴿٢٥﴾ ئەوانە بەهۆی تاوان و سەرکەشیانەوە کەسانێکمان کردە هاوەڵیان کە کاروکردەوەی
ڕابردوو داهوتوویان بۆ برازێننەوە، تا سەرئەنجام بڕیاری تۆڵە ئەمانیشی گرتەوە وەک کۆمەڵانی پێش ئەمان لە
پەری و ئینسانەکان، بەڕاستی هەر هەموویان زەرەرمەند و دۆڕاون... وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَا تَسۡمَعُواْ لِهَٰذَا
ٱلۡقُرۡءَانِ وَٱلۡغَوۡاْ فِيهِ لَعَلَّكُمۡ تَغۡلِبُونَ ﴿٢٦﴾ بێ باوەڕان دەیانوت: گوێ مەگرن بۆ ئەم قورئانە و بیکەن بەگاڵە و
هەرا و هوریا (لەم سەردەمەدا ئەو ڕاگەیاندنەی بەدەست ناحەزانەوەیە ئەو ڕۆڵە دەبینێت) بۆ ئەوەی ئێوە زاڵ
بن و بیبەنەوە... فَلَنُذِيقَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ عَذَابٗا شَدِيدٗا وَلَنَجۡزِيَنَّهُمۡ أَسۡوَأَ ٱلَّذِي كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ﴿٢٧﴾ ئەو
جۆرە کەسانە بۆ کوێ دەچن کەوابوو سوێند بەخوا هەر دەبێت تاڵاوی سزای سەخت بکەین بەگەرووی
ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون، لە ئایندەشدا بە خراپتر لەو کارو کردەوانەی کە دەیان کرد تۆڵەیان لێ دەستێنین..
ذَٰلِكَ جَزَآءُ أَعۡدَآءِ ٱللَّهِ ٱلنَّارُۖ لَهُمۡ فِيهَا دَارُ ٱلۡخُلۡدِ جَزَآءَۢ بِمَا كَانُواْ بِـَٔايَٰتِنَا يَجۡحَدُونَ ﴿٢٨﴾ ئا ئەوەیە پاداشتی
دوژمنانی خوا هەر ئاگرەکەی دۆزەخە، کە ماڵ و نیشتەجێی هەمیشەییانە، لە تۆڵەی ئەوەی کە سەرسەختانە
بەرەنگاری ئایەتەکانی ئێمەیان دەکرد... وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ رَبَّنَآ أَرِنَا ٱلَّذَيۡنِ أَضَلَّانَا مِنَ ٱلۡجِنِّ وَٱلۡإِنسِ
نَجۡعَلۡهُمَا تَحۡتَ أَقۡدَامِنَا لِيَكُونَا مِنَ ٱلۡأَسۡفَلِينَ ﴿٢٩﴾ لە قیامەتدا ئەوانەی بێ باوەڕ بوون وتیان: پەروەردگارا،
ئەو دوو دەستەیەمان نیشان بدە لە پەری و ئادەمیزاد کە گومڕایان کردین بیانخەینە ژێر پێمانەوە، تا هەر لە
ژێرەوە بن . إِنَّ ٱلَّذِينَ قَالُواْ رَبُّنَا ٱللَّهُ ثُمَّ ٱسۡتَقَٰمُواْ تَتَنَزَّلُ عَلَيۡهِمُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ أَلَّا تَخَافُواْ وَلَا تَحۡزَنُواْ
وَأَبۡشِرُواْ بِٱلۡجَنَّةِ ٱلَّتِي كُنتُمۡ تُوعَدُونَ ﴿٣٠﴾ ئەوانەی بەڕاستی وتیان: پەروەردگارمان (الله) یە، لەوەودوا
بەردەوام پابەندی ئەو ڕێبازە ڕاستە بوون، ئەوە لە سەرەمەرگدا دەستە دەستە فریشتە دادەبەزن بۆلایان، پێیان
دەڵێن: هیچ ترس و بیم یکتان نەبێت لە داهاتوو، هیچ غەم و پەژارەیەکتان نەبێت بۆ ڕابردوو، مژدەتان لێ بێت
بەو بەهەشتەی کە لە کاتی خۆی بەڵێنتان پێ دەدرا... نَحۡنُ أَوۡلِيَآؤُكُمۡ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا وَفِي ٱلۡأٓخِرَةِۖ

وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِيٓ أَنفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ ﴿٣١﴾ خوای گەورە و فریشتەکانیش دەفەرموون
: ئێمە یارو یاوەرو هاوکارو پشتیوانی ئێوەین لە ژیانی دنیا و قیامەتیشدا مژدەتان لێ بێت لە بەهەشتدا هەرچی
ئارەزووی دەکەن وداوای دەکەن بۆتان ئامادەیە...نُزُلًا مِّنْ غَفُورٍ رَّحِيمٍ ﴿٣٢﴾ ئەو بەهرەیەش لەلایەن
پەروەردگارێکەوە پێشکەشتان دەکرێت کە لێبووردە و میهرەبانە... وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّن دَعَآ إِلَى ٱللَّهِ
وَعَمِلَ صَٰلِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ ٱلْمُسْلِمِينَ ﴿٣٣﴾ جا کێ لەو کەسە جوان گفتار ترو قسەی بەجێ ترە کە
بانگەوازی کردووە بۆ لای خوا، کاروکردەوەی چاکیشی ئەنجام داوە، وتووشیەتی :بەڕاستی من لە ڕیزی
موسڵمانانداام... وَلَا تَسْتَوِي ٱلْحَسَنَةُ وَلَا ٱلسَّيِّئَةُ ۚ ٱدْفَعْ بِٱلَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا ٱلَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُۥ عَدَٰوَةٌ
كَأَنَّهُۥ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴿٣٤﴾ بێگومان چاکە و خراپە وەک یەک نین، (تۆ ئەی باوەڕدار) بەجوانترین و چاکترین شێوە
بەرەنگاری خراپە و نادروستی بکە، ئەو کاتە ئیتر دەبینیت ئەوەی کە لە نێوان تۆ و ئەودا دوژمنایەتی و
ساردیەک هەیە؛ دەبێتە دۆستێکی دڵسۆز و گیانی بەگیانی... وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا ٱلَّذِينَ صَبَرُواْ وَمَا يُلَقَّىٰهَآ إِلَّا
ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٣٥﴾ جا کەسیش ناتوانێت بەو ڕەفتارە هەستێت جگە لەوانەی کە ئارامیان گرتووە، هەروەها
کەسیش ناتوانێت هەڵوێستی وا بنوێنێت جگە لە کەسێک نەبێت کە خاوەنی بەهرەیەکی گەورە بێت... وَإِمَّا
يَنزَغَنَّكَ مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ نَزْغٌ فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ ۖ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْعَلِيمُ ﴿٣٦﴾ ئەی ئیماندار؛ ئەگەر لە لایەن
شەیتانەوە خەتەرە و خەیاڵی نادروست لە دڵ و دەروونتدا دروست بوو، ئەوە تۆ داوای یارمەتی لە خوا بکە و
پەنای پێ بگرە، چونکە بەڕاستی ئەو زاتە بیسەر و زانایە... وَمِنْ ءَايَٰتِهِ ٱلَّيْلُ وَٱلنَّهَارُ وَٱلشَّمْسُ وَٱلْقَمَرُ ۚ لَا
تَسْجُدُواْ لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَٱسْجُدُواْ لِلَّهِ ٱلَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٣٧﴾ لە نیشانە و
بەڵگەکانی دەسەڵاتی پەروەردگار شەو و ڕۆژ و خۆر و مانگە، هەرگیز نەکەن سوژدە بۆ خۆر، یان مانگ
بەن، بەڵکو سوژدە تەنها بۆ ئەو خوایە بەن کە دروستی کردوون، ئەگەر ئێوە خۆتان بە بەندەی ڕاستەقینەی
ئەو دەزانن و هەر ئەو دەپەرستن... فَإِنِ ٱسْتَكْبَرُواْ فَٱلَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُۥ بِٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ وَهُمْ لَا
يَسْـَٔمُونَ ۩ ﴿٣٨﴾ جا ئەگەر بێ بڕواکان خۆیان بە زل و گەورە بزانن، (ئەوە وازیان لێ بهێنە) چونکە ئەو
فریشتانەی لە خزمەت پەروەردگاری تۆدان شەوو ڕۆژ سەرگەرمی تەسبیحات و ستایشن، هەرگیز بێزاری
رووبان تێ ناکات خۆیان بە گەورە نازانن... وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنَّكَ تَرَى ٱلْأَرْضَ خَٰشِعَةً فَإِذَآ أَنزَلْنَا عَلَيْهَا
ٱلْمَآءَ ٱهْتَزَّتْ وَرَبَتْ ۚ إِنَّ ٱلَّذِيٓ أَحْيَاهَا لَمُحْيِ ٱلْمَوْتَىٰٓ ۚ إِنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾ لە بەڵگە و نیشانەکانی

خوا ئەوەیە کە دەبینیت زەوی کش وماتە، جا کەتێک باران بەسەریدا دەبارێنین دەخرۆشێت و گەشە و نەش
و نما دەکات، چونکە بەڕاستی ئەو زاتەی کە زەوی زیندوو کردەوە، مردووانیش زیندوو دەکاتەوە، بێگومان ئەو
خوایە دەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە.. إِنَّ ٱلَّذِينَ يُلۡحِدُونَ فِيٓ ءَايَٰتِنَا لَا يَخۡفَوۡنَ عَلَيۡنَآۗ أَفَمَن يُلۡقَىٰ
فِي ٱلنَّارِ خَيۡرٌ أَم مَّن يَأۡتِيٓ ءَامِنٗا يَوۡمَ ٱلۡقِيَٰمَةِۚ ٱعۡمَلُواْ مَا شِئۡتُمۡ إِنَّهُۥ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤٠﴾ بەڕاستی
ئەوانەی کە سەرسەخت و بێ بڕوان و دژایەتی ئایەت و فەرمانەکانی ئێمە دەکەن و لێی لادەدەن. خۆیان
ناشارنەوە لە ئێمە، باشە، ئەوەی فڕێ بدرێتە ناو ئاگری دۆزەخەوە چاکترە یان ئەو کەسەی کە بەدڵنیایی و
ئارامی و هێمنیەوە دێت لە ڕۆژی قیامەتدا و بەرەو بەهەشت بەڕێزەوە بەڕێ دەکرێت؟! ئەی بێ باوەڕان
هەرچیتان لە دەست دێت بیکەن، چونکە لە دەستی خوا دەرناچن، دڵنیاش بن خوا بینایە بەو کردەوانەی
دەیکەن... إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ بِٱلذِّكۡرِ لَمَّا جَآءَهُمۡۖ وَإِنَّهُۥ لَكِتَٰبٌ عَزِيزٞ ﴿٤١﴾ بەڕاستی ئەوانەی کە باوەڕیان
نەبووە بەو قورئانە لەکاتێکدا بۆیان هات، بێگومان ئەو قورئانەش کتێبێکی زۆر بەنرخ و ناوازە و
سەرکەوتووە...لَّا يَأۡتِيهِ ٱلۡبَٰطِلُ مِنۢ بَيۡنِ يَدَيۡهِ وَلَا مِنۡ خَلۡفِهِۦۖ تَنزِيلٞ مِّنۡ حَكِيمٍ حَمِيدٖ ﴿٤٢﴾ هیچ ناحەق و
نادروستی و ناتەواویەک ڕووی تێ ناکات لە هیچ کاتێکدا و لەهیچ لایەکەوە ڕەوانەکراو و نێردراوی زاتێکە کە
خاوەنی حیکمەت و داناییە و شایانی سوپاس و ستایشە... مَّا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدۡ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِن قَبۡلِكَۚ
إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغۡفِرَةٖ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٖ ﴿٤٣﴾ ئەی پێغەمبەر (ﷺ) شتێک بەتۆ ناوترێت، کە بە پێغەمبەرانی
پێش تۆ نەوترابێت، بەڕاستی پەروەردگاری تۆ خاوەنی لێ بووردن و لێ خۆشبوونە بۆ باوەڕداران و
تۆڵەسێنەری بەئازار و ئێشە لە بێ باوەڕان... وَلَوۡ جَعَلۡنَٰهُ قُرۡءَانًا أَعۡجَمِيّٗا لَّقَالُواْ لَوۡلَا فُصِّلَتۡ ءَايَٰتُهُۥٓۖ
ءَا۬عۡجَمِيّٞ وَعَرَبِيّٞۗ قُلۡ هُوَ لِلَّذِينَ ءَامَنُواْ هُدٗى وَشِفَآءٞۚ وَٱلَّذِينَ لَا يُؤۡمِنُونَ فِيٓ ءَاذَانِهِمۡ وَقۡرٞ وَهُوَ عَلَيۡهِمۡ
عَمًىۚ أُوْلَٰٓئِكَ يُنَادَوۡنَ مِن مَّكَانِۭ بَعِيدٖ ﴿٤٤﴾ ئەگەر ئەم قورئانەمان بەزمانی گەلانی تر بناردایە، ئەوە بێ باوەڕان
دەیانوت: ئایا نەدەبوو ئایەتەکانی ڕوون و ئاشکرا بوایە و زمانی خۆمان بوایە، چۆن دەبێت قورئان بەزمانی بێگانە
بێت؟ لەکاتێکدا محمد (ﷺ) بە عەرەبی دەدوێت؟! ئەی پێغەمبەر (ﷺ) پێیان بڵێ: ئەم قورئانە بۆ ئەوانەی
باوەڕیان هێناوە هیدایەت و ڕێنموویی و شیفایە و چارەسەری هەموو دەرد و نەخۆشیەکان دەکات، جا
ئەوانەی کە باوەڕ ناهێنن گوێچکەیان کەڕە و بەشتی تر ئاخنراوە، هەروەها کوێرن لە ئاستیدا، ئەوانە هەروەک
لە دوورەوە بانگیان لێ بکرێت وایە (نە دەنگەکە بە چاکی دەبیسن، نە ڕەنگەکە بە ڕوونی دەبینن). وَلَقَدۡ ءَاتَيۡنَا
مُوسَى ٱلۡكِتَٰبَ فَٱخۡتُلِفَ فِيهِۚ وَلَوۡلَا كَلِمَةٞ سَبَقَتۡ مِن رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيۡنَهُمۡۚ وَإِنَّهُمۡ لَفِي شَكّٖ مِّنۡهُ مُرِيبٖ

﴿٤٥﴾ سوێند بەخوا بەڕاستی تەوراتمان بەخشی بە مووسا، کەچی ناکۆکی تیادا کرا، خۆ ئەگەر بڕیارێکی پێشتر لە
لایەن پەروەردگارتەوە نەبوایە، (کە تۆڵە لە کافران بخاتە قیامەت) ئەوە لە ناوی دەبردن، بێگومان ئەوان هەر لە
شک و گومانێکی بێ سەر و بنداں کە خەڵکیش دەخاتە گومانەوە... مَّنْ عَمِلَ صَٰلِحًا فَلِنَفْسِهِۦ ۖ وَمَنْ أَسَآءَ
فَعَلَيْهَا ۗ وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّٰمٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٤٦﴾ ئەوەی چاکە بکات پاداشتی چاکەکەی بۆ خۆیەتی، ئەوەش کە خراپە و
تاوان بکات هەر لەسەر خۆی دەکەوێت، دڵنیابە کە پەروەردگاری تۆ بچوکترین ستەم لە بەندەکانی ناکات..
ج٢٥ ۞ إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ ٱلسَّاعَةِ ۚ وَمَا تَخْرُجُ مِن ثَمَرَٰتٍ مِّنْ أَكْمَامِهَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا
بِعِلْمِهِۦ ۚ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَآءِى قَالُوٓا۟ ءَاذَنَّٰكَ مَا مِنَّا مِن شَهِيدٍ ﴿٤٧﴾ زانینی بەرپابوونی ڕۆژی قیامەت
تەنها لای خوایە و بۆ لای ئەو دەبرێتەوە، هەرچی بەرو بووم تۆوێک لە خونچە و چرۆکەیەوە چەکەوە دەکات
خوا ئاگادارە لێی، هیچ مێینەیەک سکی نابێت و بەچکەو بەرهەمەکەی دانانێت تەنها بە ئاگاداری خوا نەبێت،
(ئا بەو شێوەیە خوا دەسەڵاتەکانی خۆی دەخاتە بەرچاو)، کەچی زۆربەی خەڵکی قەدری نازانن، ئەو ڕۆژەش
کە بانگیان دەکات و لێیان دەپرسێت: کوان هاوەڵ و هاوتاکانم؟! ئەوانەیش لە وەڵامدا دەڵێن: پەروەردگارا، ئێمە
هەواڵت دەدەینێ و جاڕ دەدەین کە کەسمان هەڵەی وانایەت بە دەمماندا و شایەتی لەسەر شتی وانادەین. وَضَلَّ
عَنْهُم مَّا كَانُوا۟ يَدْعُونَ مِن قَبْلُ ۖ وَظَنُّوا۟ مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٍ ﴿٤٨﴾ ئیتر ئەوەی کە جاران دەیان پەرست و هانا
و هاواریان بۆ دەبرد و جێگەی ئومێدیان بوو لێیان ون بوو و نرخی نەما، دڵنیاش بوون کە ئیتر هیچ چارە و
ڕزگار بوونێکیان نیە. لَّا يَسْـَٔمُ ٱلْإِنسَٰنُ مِن دُعَآءِ ٱلْخَيْرِ وَإِن مَّسَّهُ ٱلشَّرُّ فَيَـُٔوسٌ قَنُوطٌ ﴿٤٩﴾ ئادەمیزاد هەر
گیز بێزار نابێت لە داخوازی چاکە و خۆشی و ئاسوودەیی بۆ خۆی، خۆ ئەگەر ناخۆشیەکی تووش بێت، ئەوە
نائومێد و بێ هیوایە. وَلَئِنْ أَذَقْنَٰهُ رَحْمَةً مِّنَّا مِنۢ بَعْدِ ضَرَّآءَ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ هَٰذَا لِى وَمَآ أَظُنُّ ٱلسَّاعَةَ
قَآئِمَةً وَلَئِن رُّجِعْتُ إِلَىٰ رَبِّىٓ إِنَّ لِى عِندَهُۥ لَلْحُسْنَىٰ ۚ فَلَنُنَبِّئَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِمَا عَمِلُوا۟ وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنْ
عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٠﴾ سوێند بە خوا ئەگەر ئادەمیزاد خێرو خۆشی بەسەردا بڕێژین و پێ بچێژین، لە دوای ئەو
تەنگانەیەی کە تووشی هاتبوو، بە متمانەیەکی زۆرەوە دەڵێت: ئەمە بەرەنجی شانی خۆم پەیدام کردووە و خوا
خۆشی دەویێم، وا بزانم قیامەت زۆر دوورە و ڕەنگە هەر نەشبێت، خۆ ئەگەر بمگێڕنەوە بۆ لای پەروەردگارم،
ئەوە دڵنیام کە خۆش و ناز و نیعمەتم لای ئەو: بۆ ئامادەیە، بێگومان ئەوانەی کە بێ باوەڕ بوون ئەو کارو
کردەوە ناشیرینانەیان دەخەینە ڕوو و هەواڵیان پێ دەدەین، هەروەها سزای سەخت و دژوارو ناخۆشیان پێ
دەچەژین لە ناو دۆزەخدا. وَإِذَآ أَنْعَمْنَا عَلَى ٱلْإِنسَٰنِ أَعْرَضَ وَنَـَٔا بِجَانِبِهِۦ وَإِذَا مَسَّهُ ٱلشَّرُّ فَذُو دُعَآءٍ

عَرِيضٖ ﴿٥١﴾ زۆربەی ئادەمیزاد کاتێک ناز و نیعمەتی بەسەردا بڕێژین پشت هەڵدەکات و سەرپێچی دەکات و ملکەچی ڕاستی نابێت و خۆ بەزل و گەورە دەزانێت و بەلای خۆیدا دایدەتاشێت، کاتێکیش ناخۆشی و نەهامەتی تووشهات، ئەوە دۆعا و نزا و پاڕانەوەی زۆر بەگەرم و کوڵ و پان و پۆڕە!! قُلۡ أَرَءَيۡتُمۡ إِن كَانَ مِنۡ عِندِ ٱللَّهِ ثُمَّ كَفَرۡتُم بِهِۦ مَنۡ أَضَلُّ مِمَّنۡ هُوَ فِي شِقَاقِۭ بَعِيدٖ ﴿٥٢﴾ ئەی پێغەمبەر (ﷺ) پێیان بڵێ: هەواڵم بدەنێ، باشە: ئەگەر ئەم قورئانە لەلایەن خواوە بێت، پاشان ئێوەش بڕواتان پێی نەبێت، دەزانن چ سەرئەنجامێکی سامناک چاوەڕێتانە؟. جا ئیتر کێ هەیە لە ئێوە سەرسەختترو لاڕێتر لەوەی کە ڕێگەی جیاو دوور لە ڕاستی گرتبێتەبەر. سَنُرِيهِمۡ ءَايَٰتِنَا فِي ٱلۡأٓفَاقِ وَفِيٓ أَنفُسِهِمۡ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمۡ أَنَّهُ ٱلۡحَقُّۗ أَوَ لَمۡ يَكۡفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ شَهِيدٌ ﴿٥٣﴾ ئێمە لە ئایندەدا بەڵگە و نیشانەی سەرسوڕهێنەریان نیشان دەدەین لە ئاسۆکانی بوونەوەرداو لە خودی خۆیشیاندا (بێگومان ئاشکرایە کە لەسەردەمی زانستیدا چەندە نهێنیەکانی بوونەوەر ئاشکرا بووە ..زاناکان بە گشتی و زاناکانی ئەستێرەناسی سەرگەردانن لە وردەکاری و دامەزراوی و گەورەیی و فراوانی ئەم گەردوونە، هەروەها لە ئاڵۆزی جەستەیی و عەقڵی و دەروونی ئادەروونی ئادەمیزاد)، ئەمەش بۆ ئەوەی تا چاک بۆیان ڕوون بێت و دڵنیابن کە ئەو زاتە حەق و ڕاست و ڕەوایە، ئایا شایەتی پەروەردگارت بەس نیە کە بێگومان ئاگا و زانایە بە هەموو شتێک؟! أَلَآ إِنَّهُمۡ فِي مِرۡيَةٖ مِّن لِّقَآءِ رَبِّهِمۡۗ أَلَآ إِنَّهُۥ بِكُلِّ شَيۡءٖ مُّحِيطُۢ ﴿٥٤﴾ لەگەڵ هەموو بەڵگە و نیشانانەدا: ئاگادارین بەڕاستی ئەوانە هەر گومانیان هەیە لە بەیەکگەیشتن و ئامادەبوونی بەردەم پەروەرردگاریان، ئاگاداربە و دڵنیابە کە ئەوزاتە بە هەموو شتێک زانایە و بە هەموو شتێک ئاگادارە ودەسەڵاتی بەسەر هەموو شتێکدا هەیە و هیچ شتێک لەو یاخی نابێت.